

Král diskrétních čísel

Gigant matematiky a informatiky Daniel Král dorazil do Brna a miní v něm už zůstat

IVANA SVOBODOVÁ / KRESBA PAVEL REISENAUER

Na obrazovce počítače se při skypovém hovoru objeví mladistvá tvář. Matematik a informatik Daniel Král, který to v jednačtyřiceti letech právě dotáhl ke světově prestižnímu ocenění, od začátku bourá zažitě představy o roztržitých vědeckých géniích zahloubaných do abstraktních problémů a ztracených v běžné komunikaci. Usměvavý profesor živě vypráví o otevřenosti vědy, o nadaných studentech i vděku za příležitost, kterou mu jeho současná vědecká základna – Masarykova univerzita – poskytla k bádání. A taky o skvělých kolezích, které na své mezinárodní pouti zahrnují pobyty v Americe a Velké Británii potkal. Ti všichni ho provázeli nahoru po stupních, kde ho nakonec minulý týden dostihla zpráva znamenající pro svět tuzemské matematiky a informatiky velkou věc: velevážená Americká matematická společnost (AMS), sdružující profesionální matematiky z celého světa, mu udělila titul „Fellow of the AMS“. Během stotřicetileté existence společnosti bylo ocenění uděleno 1534 lidem, přičemž pouze 200 jich je z Evropy; z bývalého východního bloku – včetně Ruska – pak pouhých devatenáct.

Stejně jako Daniel Král si jeho nového titulu váží i Masarykova univerzita. Vědec bádající v matematice a informatice je prvním ze dvou zatím „přilákaných“ světových kapacit, o něž Masarykova univerzita od roku 2017 začala usilovat vypisováním pětiletého programu. Daniel Král uspěl v konkurenci dalších uchazečů z různých oborů a posílil Fakultu informatiky v lednu 2018. V tiskové zprávě tehdy univerzita uvedla, že se snaží získat světové kapacity a přilákat i české úspěšné vědce, kteří odešli pracovat do zahraničí, aby se vrátili zpět do země.

Daniel Král slovo „návrat“ nemá rád. „To vypadá, jako by člověk někam utekl, ale odjet po doktorátu do jiné země, ideálně na jiný kontinent, aby si člověk rozšířil obzory a potkal nové lidi a navázal vztahy, je ideální. A poté začít hledat stálé místo a začít budovat svou skupinu,“ říká Daniel Král. Přesně to teď dělá v Brně: univerzitní program mu umožnil pět let bádání s rozpočtem pěti milionů korun ročně, to je pro matematika, jak Král říká, pěkná částka – na rozdíl od jiných oborů nepotřebuje drahé vybavení laboratoří a k práci mu stačí tabule a počítač. Peníze tedy investuje do lidí, kteří tvoří jeho skupinu: zaměstnává tým složený z postdoktorandů a studentů a společně bádají nad abstraktními matematickými výzvami. Na fakultu přivádí i studenty z jiných zemí a vůbec se snaží, jak říká, o větší otevřenost a spolupráci mezi školami ve středoevropském regionu.

Shoda panuje v tom, že vyčlenit v rozpočtu peníze na program pro světové kapacity se univerzitě vyplácí.

Titul za službu profesi

Úvodem zmíněný skypový hovor vede Daniel Král z německého Oberwolfachu, kam odjel na matematický workshop; po něm hned pojedou do Varšavy na mezinárodní intenzivní kurz – je otcem myšlenky, podle níž se vysoce specializované přednášky odborníků univerzit v Praze, Brně, Varšavě a Krakově, na něž běžně chodí tak čtyři doktorandi, spojí do dvou-týdenních kurzů vždy na jedné z nich určené pro všechny. „Teď do Varšavy se jich přihlásilo přes dvacet. A pak zase dva týdny v dalším městě na další univerzitě,“ říká Král, „a je to skvělý způsob, jak se naši doktorandi lépe poznají. Mohou vzniknout skupinky, které dál spolupracují.“

Ocenění, které Král získal, popisuje AMS jako titul za příspěvky k extrémní kombinatorice a teorii grafů a za službu profesi. Vysvětlit, čím se tento odborník na „diskrétní matematiku“ a „teorii grafů“ vlastně prakticky zabývá, je nad možnosti tohoto laického textu – Daniel Král vysvětluje, že „buduje matematické modely, z nichž jiní vyvíjejí algoritmy a datové struktury, které pak někdo další naprogramuje“.

Na MU právě probíhá třetí ročník „lákačích“ programů: v prvním přišel Král, ve druhém loni univerzita vybrala pro svou Filozofickou fakultu britského odborníka na dějiny umění Matthewa Rampleyho. A jak dopadne soutěž o další pětileté umístění, není zatím jasné. Shoda panuje v tom, že vyčlenit z rozpočtu peníze na program pro světové kapacity se univerzitě vyplácí. Profesor Daniel Král, jehož cílem je vybudovat stejně silnou skupinu odborníků, jakou má teď špičkové středoevropské pracoviště ve Varšavě, doufá, „že v Brně bude působit dlouhodobě“. Profesorské místo má na Masarykově univerzitě zajištěno jako stálé i po vypršení programu.

„Profesor Král není jen tak běžným profesorem, je to výjimečná vědecká kapacita na nejvyšší úrovni,“ hodnotí „úlovek“ pro univerzitu děkan Fakulty informatiky Jiří Zlatuška, „proto také získal místo pojmenované po vzoru zahraničních univerzit po významném velkánovi informatiky profesoru Knuthovi.“ K tomu, aby profesorské místo na MU bylo pojmenováno po něm, musel dát Donald Ervin Knuth, gigant oboru a zakladatel informatiky ze Stanfordu, souhlas, a posvětil i to, že prvním, kdo začne na profesorském místě budovat tradici významných odborníků fakulty, bude Daniel Král. „To, že dal profesor Knuth souhlas, abych profesorské místo pojmenované po něm získal jako první já,“ říká Daniel Král, „je pro mě další velká čest, které se mi dostalo.“ ●

WWW.RESPEKT.CZ/AUDIO

DISKRÉTNÍ MATEMATIK